

MØRK JORDHUMLE

BOMBUS TERRESTRIS (LINNAEUS, 1758)

AF LISE HANSTED

Danmarks Biavlerforening

lh@biavl.dk

Allerede omkring starten af marts og nogle måneder frem, kan mørk jordhumles overvintrede dronninger ses i blomsterne, og de kan ses flyvende lavt hen over jorden i deres søgen efter en god redeplads. Pludselig kan de forsvinde for at undersøge en mulig redeplads for så at komme frem igen lidt senere. De kan bruge op til 10-15 minutter på at undersøge et område og derefter flyve videre til et andet område.

Mørk jordhumle er en af de mest almindelige bier i hele Danmark. De lever mange steder lige fra naturområder, i landbrugslandet til parker og haver i byer. De bygger oftest rede i jorden, bl.a. i gamle musere der, hvortil der typisk er en nedadskrånende tunnel, som bevogtes af vagtbier, der er parate til at stikke, hvis reden trues. Der kan være 20-400 individer i en koloni. Dronningen bruger bl.a. feromoner til at kontrollere arbejderne og til at bestemme, hvornår familien skal skifte til at producere hanner og dronninger. Som regel ses de første arbejdere i begyndelsen af maj, og de første nye dronninger og hanner i juni. I deres søgen efter hunner at parre sig med følger hannerne nogle kontrolruter, der ofte går langs med lineære strukturer, f.eks. markhegn, med "mødesteder" hver 5-10 m. De fleste af de nypar-

rede dronninger finder et sted at overvintre senest i august, men arten kan ses i de følgende måneder.

Mørk jordhumle har en kort tunge, er pollengeneralist, og henter nektar og pollen i en lang række dyrkede og vilde planter. De kan flyve flere kilometer efter føde. Når de ikke kan få fat i nektaren i blomster med lange kronrør som rødkløver og kulsukker, kan de finde på at bide hul ved basis af kronrøret og hente nektaren ud derfra.

Dronninger, hanner og arbejdere har alle en smudsig-hvid hale og to mørke, orangegule bånd, et forrest på brystet og et på bagkroppens 2. led. Resten af kroppen er sort. Dronningerne er store, 20 mm eller længere med et vingespan på 40 mm eller mere. Hannerne er 14-16 mm lange med et vingespan på 30-33 mm, og arbejderne er 11-17 mm lange. Hannerne kan forveksles med pile- og kravejordhumle (*B. cryptarum* og *B. magnus*). Arbejderne kan ikke med sikkerhed adskilles fra lys jordhumle (*B. lucorum*), pile- og kravejordhumle (*B. cryptarum* og *B. magnus*). De fire arter omtales derfor ofte samlet som "*Bombus terrestris* kompleks". Mørk jordhumle parasiteres af mørk jordsnyltehumle (*B. vestalis*).

Kilder

Benton, T. (2006). Bumblebees: the natural history & identification of the species found in Britain (Vol. 98). Harper UK.

Dupont, Y. L., & Madsen, H. B. (2010). Humlebieer. Naturhistorisk Museum.

Goulson, D. (2003). Bumblebees: their behaviour and ecology. Oxford University Press, USA.

Sladen, F. W. L. (1912). The humble-bee. Cambridge University Press.

Mørk jordhumlehan (*B. terrestris*) i farve-reseda (*Reseda luteola*). Foto Ulla Friborg.

Se flere billeder af mørk jordhumle på Steven Falks side:
<https://www.flickr.com/photos/63075200@N07/sets/72157645020313970/>

